

Nr 156

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående underskott å statens järnvägars fond för budgetåret 1960/61; given Stockholms slott den 22 april 1960.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över kommunikationsärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla det förslag, om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

GUSTAF ADOLF

Gösta Skoglund

Utdrag av protokollet över kommunikationsärenden, hållit inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 22 april 1960.

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden NILSSON, STRÄNG, ANDERSSON, LINDHOLM, KLING, SKOGLUND, EDENMAN, NETZÉN, JOHANSSON, AF GEIJERSTAM, NORDLANDER.

Efter gemensam beredning med chefen för finansdepartementet anmäler chefen för kommunikationsdepartementet, statsrådet Skoglund, fråga om anvisande av medel för täckning av beräknat underskott för budgetåret 1960/61 å statens järnvägars fond samt anför.

Järnvägsstyrelsen

Järnvägsstyrelsen har i skrivelse den 22 april 1960 framlagt en beräkning av det underskott, som till följd av överenskommelsen den 13 april 1960 angående statstjänstemännens löner väntas uppkomma för statens järnvägar under budgetåret 1960/61. Styrelsen anför därvid i huvudsak följande.

Den beräkning av driftresultatet för statens järnvägar, som styrelsen

framlade i skrivelse till riksräkenskapsverket den 25 november 1959, utvisade överskott av storleksordningen 20 miljoner kronor (mkr) för 1959/60 och 30 mkr för 1960/61. Därvid förutsattes oförändrade löner och pensioner samt ett driftbidrag om 100 mkr jämväl för 1960/61. Några inleveranser av överskottsmedel från statens järnvägar kunde icke påräknas under budgetåren 1959/60 och 1960/61 med hänsyn till behovet att inhämta kvarvarande brister i avsättningarna till värdeminskningsskontot. I överensstämmelse härmed upptogs inkomsten av statens järnvägars fond i 1960 års statsverksproposition med ett formellt belopp av 1 mkr, samma belopp som i innevarande års riksstat.

I skrivelse till riksräkenskapsverket den 18 mars 1960 framlade styrelsen en reviderad prognos för statens järnvägars driftresultat under budgetåret 1960/61, varvid hänsyn togs bl. a. till minskningen av driftbidraget till 80 mkr och till den allmänna varuskattens verkningar. Samtidigt utarbetades en intern prognos över utfallet under innevarande budgetår. Såsom framgår av följande sammanställning utvisade dessa beräkningar överskott av 30 mkr under 1959/60 och 6 mkr under 1960/61.

	58/59 enl. bok- föringen	59/60 enl. prognos 1959	60/61 25/11	59/60 enl. prognos 1960	60/61 18/3
Trafikinkomster m. m.	1 360	1 356	1 371	1 374	1 391
Driftbidrag	100	100	100	100	80
S:a inkomster	1 460	1 456	1 471	1 474	1 471
Driftutgifter (exkl. avskriv- ningar)	1 244	1 265	1 260	1 270	1 275
Driftöverskott	216	191	211	204	196
Avskrivningar	177	174	180	174	190
Överskott efter avskrivningar ..	39	17	31	30	6

Sedan avtalet om nya löner för statstjänstemännen slutits, har styrelsen företagit en förnyad beräkning av driftresultaten för budgetåren 1959/60 och 1960/61. Under förutsättning av riksdagens godkännande väntas löneavtalet medföra en ökning av statens järnvägars utgifter för drift och underhåll med 21 mkr under innevarande budgetår och med 68 mkr under budgetåret 1960/61. Därtill kommer vissa lönehöjningar för kollektivavtalsanställd och övrig icke löneplansanställd personal. Dessa kostnadsökningar beräknas medföra, att statens järnvägars driftöverskott efter avskrivningar för budgetåret 1959/60 minskas från tidigare beräknade 30 mkr till ca 5 mkr. För budgetåret 1960/61 skulle under i övrigt samma förutsättningar som angivits i skrivelsen till riksräkenskapsverket den 18 mars 1960 och med beaktande av vissa taxjusteringar uppkomma ett underskott av storleksordningen 70 mkr.

Departementschefen

Av statsmakterna har såsom ekonomisk målsättning för statens järnvägars verksamhet fastställts full realekonomisk kostnadstäckning, innefattande avskrivningar efter nupriser, och därutöver förräntning av det bokförda statskapitalet. För att statsbaneföretaget i viss utsträckning skall bli kompenserat för förluster till följd av trafik på trafiksvaga bandelar, har företaget sedan budgetåret 1958/59 erhållit driftbidrag av statsmedel. Bidragsgivningen har betraktats som provisorisk i avbidan på statsmakternas ställningstagande till 1953 års trafikutrednings kommande betänkande. För budgetåret 1960/61 har bidragsanslaget uppförts med 80 mkr.

I samband med att statsmakterna första gången beviljade driftbidrag (prop. 1958: A 77 och prop. B 1, bil. 8; SU B 6; rskr B 74) uttalades, att ej heller med bidragsgivningen någon betryggande marginal mellan intäkter och kostnader kunde förväntas uppkomma. Man borde därför räkna med att även mycket små variationer i intäkt- och kostnadsnivån skulle medföra risk för underskott i rörelsen och att till följd därav fulla avskrivningar enligt nupriser icke skulle kunna verkställas. För att ernå en rättvisande resultatredovisning för statsbaneföretaget måste dock principen om fulla avskrivningar enligt nupriser upprätthållas. I enlighet härmed förordades, att för det fall att ett underskott något år skulle uppstå ett anslag för täckning därav finge — i likhet med vad som skett för budgetåret 1957/58 — anvisas på driftbudgeten.

Den nyligen ingångna överenskommelsen angående statstjänstemännens löner väntas medföra en ökning av statens järnvägars utgifter för drift och underhåll med 68 mkr under budgetåret 1960/61. Härutöver uppkommer en betydande utgiftsökning för höjda löner till kollektivavtalsanställd och annan icke löneplansanställd personal. Här avsedda utgiftsökningar beräknas medföra en väsentlig försämring av statens järnvägars driftresultat för budgetåret 1960/61, vilken i nuvarande läge på transportmarknaden icke torde kunna uppvägas genom en generell höjning av taxenivån. Enligt järnvägsstyrelsens beräkningar skulle sålunda, under i övrigt samma förutsättningar som angivits i styrelsens skrivelse till riksräkenskapsverket den 18 mars 1960 och med beaktande av vissa från marknadssynpunkt möjliga, speciella taxjusteringar, för nästa budgetår uppkomma ett underskott av storleksordningen 70 mkr.

Då de förut angivna, av riksdagen godkända riktlinjerna för täckning av eventuella driftunderskott för statens järnvägar bör följas, föreslår jag, att för ändamålet ett belopp av 70 mkr anvisas å driftbudgeten för budgetåret 1960/61. Anslaget bör därvid i överensstämmelse med det förfarings-sätt, som tillämpades för anvisandet av anslaget för täckning av statens järnvägars underskott i tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1957/58, upp-tas under rubriken Utgifter för statens kapitalfonder.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

Kungl. Maj:ts proposition nr 156 år 1960

att för *Statens järnvägars fond* å riksstaten för budgetåret 1960/61 upptaga ett underskott om 70 000 000 kronor.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställen förordnar Hans Maj:t Konungen, att proposition av den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar, skall avlåtas till riksdagen.

Ur protokollet:

Folke Görs